

Nr 1089

Av herrar **Mattsson** och **Dockered**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 67, angående undervisning för utlandssvenska barn samt för vissa minoriteter i Sverige.

(Lika lydande med motion nr 843 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 67 framlägges förslag angående undervisning för utlandssvenska barn samt för vissa minoriteter i Sverige. Det är givetvis av vikt att de utlandssvenska barnen får samma utbildningsmöjligheter som deras kamrater här hemma. Vi finner inte anledning till anmärkning mot huvuddragen i föreliggande proposition.

Departementschefen är inte beredd att tillstyrka utlands- och internat-skolutredningens förslag när det gäller statsbidrag till skolmåltider, skolskjutsar och skolhälsovård. Några motiv för avvisandet av utredningens förslag i förevarande avseende anföres dock inte. Enligt vår mening talar övervägande skäl för att statsbidrag utgår för nämnda ändamål. I princip bör de utlandssvenska barnen ha samma förmåner som de barn som går i de svenska skolorna. Detta synes oss kräva att de tillerkännes bidrag av staten för skolmåltider, skolskjutsar och skolhälsovård. Vi föreslår sålunda i enlighet med utredningsförslaget att dagliga skolresor subventioneras till 100 procent, om de sker med reguljära fortskaffningsmedel, och eljest med belopp motsvarande bensinkostnaderna för en mindre bil, om privat bil anlitas, eller med högst 3 kronor per elev och dag, om skolskjuts organiseras. Statsbidrag till skolmåltider bör utgå med 1 krona per elev och läsdag vid de utlandsskolor där styrelsen beslutat att skolmåltider skall anordnas. Beträffande skolhälsovården bör varje elev läkarundersökas vid inskrivningen samt därefter minst vartannat år. Statsbidrag bör utgå med 10 kronor per elev och år.

Vidare bör statsbidrag utgå till förskoleverksamhet som bedrivs vid svensk utlandsskola. Utredningen föreslog sådant bidrag, men tanken avvisas utan närmare motivering av departementschefen. Det är enligt vår mening av vikt att de utlandssvenska barnen i detta avseende får samma förutsättningar när det gäller skolgång som barnen i det land där de bor. Ofta infaller skolplikten tidigare än i Sverige. Sålunda är ett barn i allmänhet skolpliktigt i Tyskland i 6-årsåldern och i de anglosaxiska länderna i 5-årsåldern. De svenska utlandsbarnen är underkastade de lagar som gäller i vederbörande land. Som utredningen påpekar kan föräldrarna sålunda formellt tvingas sätta sina barn i någon form av skola eller ordna någon form av undervisning för dem. Detta kan leda till att de utlandssvenska barnen måste lära sig läsa på landets språk, om undervisning på svenska

inte kan erbjudas dem. Av pedagogiska skäl anses det önskvärt att den första läsundervisningen sker på svenska. Om barnen från början av den svenska skolåldern skall gå i svensk skola förefaller det — vilket också utredningen erinrar om — direkt olämpligt att dessförinnan lära dem läsa på ett främmande språk. Önskvärdheten av förskola kan naturligtvis också motiveras ur mera allmänna synvinklar. Mot bakgrunden av det nämnda ter det sig angeläget att inrättandet av förskoleverksamhet stimuleras genom att för den utgår statsbidrag. Utan förskola synes det i många fall vara meningslöst att anordna grundskola.

För undervisning av utlandssvenska barn på den gymnasiala nivån föreslog utredningen att Sigtuna humanistiska läroverk, Sigtunaskolan, Viggbyholmsskolan och Grännaskolan skulle ges karaktär av riksinternatskolor med statsbidrag för undervisningen enligt i huvudsak samma grunder som till kommunala gymnasiala skolor och att Solbacka läroverk skulle få statsbidrag enligt kungörelsen om statsbidrag till vissa privatskolor. Dessa förslag har dock inte biträtts av regeringen. Detta måste enligt vår mening beklagas. De utlandssvenska barnen bör som nämnts garanteras samma utbildningsstandard som de svenska ungdomarna. I många fall har ifrågasvarande elever speciella band — t. ex. av släktskapskaraktär — med någon viss ort i Sverige, som gör det naturligt för dem att söka sig till därvarande kommunala grundskola eller gymnasium. Andra elever har inte denna naturliga anknytning till en viss kommunal skola. Därför är det angeläget att det finns internatskolor av rikskaraktär. Att statsbidrag därvid huvudsakligen utgår enligt de grunder som gäller för de kommunala skolorna förefaller rimligt. Frågan om vilka skolor som skall ges karaktären av riksinternatskolor bör dock bli föremål för ytterligare utredning och förslag till riksdagen. Därvid bör också närmare bestämmelser angående statsbidrag utformas.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 67 måtte besluta

I. *dels* att statsbidrag må utgå till skolmåltid, skolskjuts och skolhälsovård vid svensk utlandsskola enligt i motionen anförda riktlinjer, *dels* att statsbidrag må utgå till förskoleverksamhet vid svensk utlandsskola enligt 1964 års utlands- och internatskoleverksamhetsutrednings förslag;

II. att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan om riksinternatskolor blir föremål för utredning och förslag till riksdagen i enlighet med de i motionen uppdragna riktlinjerna.

Stockholm den 2 april 1968

Lennart Mattsson (cp)

Robert Dockered (cp)